

(Matt. 25: 35-36)

Laiska hiekkapyörre huojuu kuivan puuvillapellon halki. Näen sen ja ulkona leikkivät lapset vielä hieman keskeneräisen savitiilisen kirkon ikkunasta. Kirkko on ihan täynnä väkeä. Kaikki eivät mahdu sisälle, osa kuuntelee ulkona. Jumalanpalvelus on hyvin pitkä, mutta ei puuduttava. On hyvä olla tässä. Olemme kaukana kaupungeista, maaseudulla, puuvillapeltojen keskellä, Pohjois-Tansaniassa. Jokainen kirkossa istuva on puuvillanviljelijä. Katselen ihmisten vaatteita. Kaikki ovat pukeutuneet parhaimpiinsa. Tytön prinsessamekosta puuttuu vatsan kohdalta iso palanen. Nuoren miehen paita on täynnä reikiä. Vanhemman naisen vaatteet ovat kulunut puhki monesta kohtaa. Pihalla leikkivistä lapsista osalla on vain kulunut paita. Ei muuta.

Kirkossa olevien lähes jokaisen vaatekappaleen tarina on samanlainen. Ensin nämä ihmiset ja tuhannet heidän kaltaisensa muokkasivat maan ja istuttivat siemenet. He huolehtivat kasvusta ja rukoilivat sadetta. Puuvilla kasvoi ja sen seassa myös ruokakasveja. Lopulta puuvilla oli kypsää. Se kerättiin käsin ja kuljetettiin varastoihin. Sato myytiin ja puuvilla lähti omalle maailmanympärimatkalleen. Sinne missä tehdään lankaa. Sinne missä se värjätään. Sinne missä se kudotaan, leikataan ja ommellaan. Se tuotiin lopulta Suomeen ja myytiin. Ehkä vähän liian halvalla. Kun uusia vaatteita tuli tilalle, edelliset laitettiin keräyslaatikoihin ja palautettiin osin samoihin maihin, joista puuvilla lähti liikkeelle. Lopulta ehkä hitunen tältä kylältä lähtenyt puuvillaa palasi takaisin jonkin käytetyn vaateen seassa. Ja silloin vasta puuvillanviljelijällä oli itsellään varaa ostaa se itselleen tai perheelleen. Ei koskaan uutena. Niin, kuka toisi näille pelloille ja kylille edes hieman reiluuutta?

Ihmiset nousevat tuomaan kirkon edessä olevaan koriin oman kolehtinsa. He keräävät rahaa kirkkonsa rakentamiseen. Halu rakentaa oma kirkko on ollut suuri, sen näkee, kun tietää, että tarpeita olisi muitakin. Kukin antaa siihen sen, mitä pystyvät. Yksi tuo pienen kourallisen pähkinöitä. Yksi tuo kananmunan. Yksi nainen laittaa kolehtiin yhden tulitikun. Muutamilla on rahaa. Monella ei ole. Vuoden työstä saatu palkka on riittänyt kuukaudeksi tai kahdeksi. Moni viljelijä ei voi ostaa tarpeeksi peltoa, saadakseen riittävästi tuloja. Lahjat kolehtikorissa ovat niitä ”lesken ropoja”. Mitähän minun, suomalaisen, pitäisi antaa kolehtiin, että se olisi samassa suhteessa? Niin, mistä saataisiin edes hieman lisää reiluuutta näille kylille?

Täällä istuessa tulee mieleen monet kohdat Raamatusta, kuten se, missä Lasarus pyysi, voisiko hän saada syödäkseen edes murusia, joita tipahteli rikkaan miehen pöydältä. Tai se, missä Kristus sanoo: ”Minä olin alasti ja te vaatetitte minut”.

Kristitty ihminen on kutsuttu reiluuteen, tasaamaan. Työskentelemään reilumman ja oikeudenmukaisemman maailman puolesta. Jumala itse haluaa meiltä pelkkää uskoa. Kaikki teot tulee suunnata sinne, missä joku ihminen tarvitsee apua.

Kristus ei asu kirkossa tai seurakuntatalolla. Kristus kulkee mukana. Kristus on lähellä. Kristus vierelläkulkijana. Kristus etelässä ja pohjoisessa, tässä ja maan äärissä. Kristus historiassa ja tulevaisuudessa. Kristus tässä päivässä. Kristus aamun askareissa, päivän kiireissä ja yön levossa. Kristus on läsnä. Kristus puuvillapellon laidalla. Kristus lähikaupan hedelmätiskillä, vaatehyllyjen välissä ja kahviosaston käytävällä. Sama Kristus, joka sanoo: ”Kaikki minkä te olette tehneet yhdelle näistä veljistä ja sisarista, sen te olette tehneet minulle.”

Reilun kaupan hartaus

Mietin rikasta, rahan kanssa toiminutta juutalaista miestä, jonka nimi oli Sakkeus. Tämän pienikokoisen vero- ja tullivirkailijan oli kiivettävä puuhun, jotta olisi väenpaljoudelta nähnyt Jeesuksen. Ja kas, Jeesus huomasi hänet, kutsui nimeltä ja lupasi mennä heille illalla syömään.

Jeesuksen vierailusta ihmisiksi voimaantunut Sakkeus halusi lopulta antaa puolet omaisuudestaan köyhille ja maksaa nelinkertaisesti niille, joilta oli kiskonut liikaa. Reilua. Jeesuksen kutsun ja Sakkeuksen kääntymisen seurauksena koko perheestä tuli kristitty perhe.

Monet köyhät saivat uuden alun elämälleen Sakkeuksen antaman lahjoituksen myötä. Väärin kohdellut saivat kokea nelinkertaisen oikeudenmukaisuuden.

Mietin ensimmäistä eurooppalaista kristittyä, joka oli ammatiltaan kauppias. Lyydia myi purppurakankaita Filippiissä. Oliko Lyydian kauppa reilua, sitä ei voi tietää. Se tiedetään, että Lyydia oli hyvin varakas. Purppurakankaita käyttivät vain kuninkaalliset ja muuten ylhäisessä asemassa olevat.

Apostolit menivät Filippiissä joenrannan kokoontumisalueelle katsomaan, josko siellä olisi ihmisiä, joille kertoa Jeesuksesta. Paikalla ollut Lyydia pysähtyi kuuntelemaan, mitä miehillä oli mielessään. Tämän pysähtymisen seurauksena Lyydia ja hänen perheensä kastettiin.

Lyydian kotona alkoi kokoontua ensimmäinen eurooppalainen seurakunta. Johtajana saattoi hyvinkin toimia kauppias Lyydia. Oli reilua, että hän avasi rikkaan kotinsa ovet. Enää ei kuljettu totuttujen kaavojen mukaan. Lyydian ennakkoluulottomuus toi mukanaan mahdollisuuden uuteen; yhteiseen jakamiseen.

Mietin pientä ja tulista afrikkalaista naista, joka pani tuulemaan, jos tahtoi. Kun Josephine lakaisi pihaa, hänen kätensä viuhtoi niin, ettei kenellekään jäänyt epäselväksi kuka määräsi.

Eräänä päivänä Josephine oli vihainen kaikille rikkaille. Miksi kukaan ei voinut antaa hänelle pientä pääomaa niin, että hän olisi voinut ostaa pari sikaa lastensa koulutuksen turvaamiseksi? Tuona päivänä hän olisi lakaissut hehtaarin kokoisen pihan tuossa tuokiossa, niin kiukuissaan hän oli.

Josephine ruokki kotinsa pöydässä päivästä toiseen oman perheensä, seitsemän henkeä, ja sen lisäksi useita vieraita. Köyhän pappilan emännän oli löydettävä jostakin ruokaa koko suurelle joukolle. Vieraita riitti aamusta yöhön.

Josephine tiesi, miten hän toimisi, jos saisi alun. Kaikki oli hänelle päivänselvää aina markkinointiin ja kaupankäyntiin asti. Hän maksaisi porsaista sopivan hinnan, ei liikaa eikä liian vähän ja sitten kun hän myisi komeiksi lihoneet siat, tapahtuisi samoin. Kaikki uskoivat, että varmasti niin tapahtuisi, se oli selvää. Väki tunsu Josephinen.

Saiko Josephine koskaan porsaitaan? Onnistuiko hän kaupankäynnissään? Kyllä ja kyllä, onnistui todella hienosti. Hän menestyi aina siihen asti, kunnes kateus iski naapureihin. Yhtäkkiä he eivät enää pitäneetkään haisevista sioista kaupunkipappilan päädyssä.

Ihmiset rakastivat Josephinea, mutta he olisivat halunneet tehdä yhdessä, ansaita yhdessä. Kaikilla kun oli kovasti rahan tarvetta.

Reiluuteen kuuluu, että huomataan muut.

Pitkän linjan kansalaisvaikuttaja, Suomen Lähetysseuran työntekijä Seppo Kalliokoski sai itsenäisyyspäivänä 2011 Suomen Leijonan ansioristin pitkäaikaisesta työstään oikeudenmukaisemman maailman puolesta. Kun kehitysyhteistyön palvelukeskus Kepa vietti 25-vuotisjuhliiaan vuonna 2010 Vanhalla ylioppilastalolla, siellä palkittiin kolme paremman maailman puolestapuhujaa. Yksi heistä oli Seppo Kalliokoski.

Vain harva yltää huomionosoituksiin ja mitaleihin asti, mutta jotain voi aina tehdä. Seppo Kalliokoski haastaa sinut kanssaan kaupan hyllyjen väliin. Siellä hän kysyy, onko reiluudella merkitystä. Ajatteletko banaanin tai kahvin tuottajaa valintoja tehdessäsi? Miten on, käykö mielessäsi hidas ja vaivalloinen teen lehtien keruu ja siitä saatava minimaalinen palkka tai mietitkö oikeudenmukaista maksua puuvillan tuottajalle? Huomaatko, että valinnoillasi voit vaikuttaa yksityisen ihmisen elämään, esimerkiksi lapsen, joka saa koulupuvun ja sitä myötä kouluun pääsyn vain siksi, että sinä valitset Reilun kaupan tuotteita?

Sinä voit olla Sakkeus. Voit olla Lyydia. Voit olla Josephine. Voit toimia kuin he, ja se on hienoa. Voit antaa paljon, voit ruokkia ja hoivata, voit huolehtia perheestäsi ja lapsistasi, naapureista ja naapurien lapsista, omaisista, suvusta. Tämän lisäksi voit tehdä pieniä arjen tekoja Reilun kaupan puolesta.

Yksilö valitsee. Valinta koskettaa koko maailma-yhteisöä. Mitä useampi valitsee Reilun kaupan tuotteen, sitä useampi saa hyvinvointia. Tarvitaan päätös ja teko. Kaupan hyllykköjen välissä tapahtuu maailmanlaajuisia asioita, myös sinulle.

Päätöksen teossa tarvitaan itseluottamusta. Sitä voi kehittää ryhtymällä siihen, mihin pitää ryhtyä. Tansanian ev. lut. kirkon Morogoron hiippakunnan Majengon seurakunnassa naiset saivat ompeluluokan itselleen ryhtymisen seurauksena.

Seurakunnalla oli kurjassa kunnossa oleva varasto. Naisten mielestä siinä olisi hieno pitää erilaisia kursseja. Ensin pitäisi kyllä remontoida, mutta ei ole rahaa, miehet eivät ehdi jne. Asia jäi.

Kun toive uudelleen pulpahti pintaan, sanoin, että tehdään remontti itse. Se herätti hilpeyttä ja hämmennystä. Kerroin, miten laasti tehdään, miten rappaus ja miten maalaus. Mitä olette tehneet käsillänne? Lähes samoja liikkeitä, samoja otteita kuin korjaushommissa vaaditaan. Ei se ole sen kummempaa.

Naiset tekivät valinnan. He päättivät ryhtyä sellaiseen, mitä eivät olleet milloinkaan tehneet, eivät edes ajatelleet koskaan tekevänsä.

Aloitettiin. Tehtiin yhdessä. Nauru raikui. Hirvittävästä varastosta muokkautui muutamassa päivässä uutuuttaan kiiltelevä luokka. Naiset voimaantuivat taas pykälän verran.

Polkuompelukoneita lainattiin pitkin kaupunkia. Kurssit alkoivat: ompelua, taloutta, pyhäkoulua, rippikoulua, musiikkikoulua, englannin kielen opetusta... Haa, purppuranmyyjä Lyydia olisi kyllä iloinnut ja tarjoillut ruokaa ja Sakkeus antanut rahaa.

Miten niin *olisi* iloinnut, *olisi* antanut? Hehän olivat paikalla, ja hei, siellähän Josephinekin tanssi naisten kanssa.

Lyydiasta Ap. t. 16:13–15, 40

Sakkeuksesta Luuk. 19:1–10

Käsien ketju

Lähikaupan ovelta alkaa laaja maailmantori.

Maailman kaikki laidat ovat edustettuina tämän kaupan hyllyillä.

Näyttää siltä, että koko luomakunta on ahertanut tämän kaupan hyllyjen täyttämiseksi.

Kun otan jonkin tuotteen käteeni, liityn lukemattomien käsien näkymättömään ketjuun.

Tämä säilykepurkki vie minut usealle maatilkulle eripuolilla maailmaa, joilla maanviljelijät huolehtivat pelloistansa. Se vie minut kaivoksille, joissa kaivosmiehet työskentelevät irrottaakseen malmia tölkkiä varten. Se vie minut useammalle eri tehtaalle, joissa raaka-aineita käsitellään ja lopulta valmis tuote pakataan tähän purkkiin. Sitten ovat vielä tuotteiden kuljettajat, myyjät ja ostajat kaikissa eri portaissa. Yksi pakkaus tai purkki, hedelmä tuoreena tai säilöttynä, vaatekappale tai tavara, jokaisen niiden kautta saan kosketuksen lukemattomiin ihmisten käsiin.

Ja myös Jumalan luomistyöhön, josta kaikki on lähtöisin.

Minulle on annettu iso valta. Saan olla päättämässä tässä kaupassa, millainen palkka maksetaan ihmisille, joiden käsien ja työn kautta olen saanut sen, mitä elämässäni haluan ja tarvitsen.

Minun ostokseni osoittavat suuntaa, mihin tämä maailma on menossa.

Millaisen palkan olen valmis maksamaan näille lukemattomille ihmisille, jotka ovat minun hyväkseni työskennelleet?

Ostanko mahdollisimman paljon mahdollisimman halvalla?

Yritätkö etsiä mitä todella tarvitsen?

Olenko tuomassa oikeudenmukaisuutta tähän maailmaan?

Mitä Jeesus tekisi tässä kaupassa?

Mitä hän täältä ostaisi?

Millä hinnalla?

Sanoiko hän: ”työmies on palkkansa ansainnut”?

Opettiko hän meitä tavoittelemaan sitä, mikä on todella tarpeellista ja rakastamaan lähimmäistä niin kuin itseämme?

Jos katson tarkemmin tätä käsien ketjua täältä tuonne peltojen laiduille saakka, näen monenlaisia käsiä. Köyhiä ja rikkaita. Työssä kovettuneita ja ankaraan työhön tottumattomia.

Kristittyinä ihmisenä meidät on kutsuttu huomaamaan nuo tuhannet ihmisten kädet, joihin kosketamme maailmantorillamme lähikaupan hyllyjen välissä.
